

زیارت، فراگیرترین سامانه فرهنگی دنیا

۲

ارافات

ویژه فرهنگ و معارف رضوی
سال دوم | ویژه نامه ۲۸۳ |

تفسیر آیت الله علم الهدی

بشارت های قرآن به وجود آقدس امام زمان

کشف و گوا نوین شده کتاب
«پرسی فقهی اقتصادی حمایت از کالای ایرانی»

فقه اسلامی در خدمت اقتصاد مقاومتی

درباره شهید حجت الاسلام محمد زارع مؤیدی

امام محله ای که مدافع حرم بود

یک روز با دانش آموزان مدارس امام رضا(ع) در اردوی کتاب

رنگ بخشیدن به زندگی

آشنایی با تاریخچه کتابخانه و کتابداری در آستان قدس رضوی

۴۳۵ سال کتابداری

کتابخانه‌ها نقش ارزنده‌ای در شکل‌دهی و تکامل دانش بشری دارند. این مراکز در طول تاریخ توانسته‌اند فرصت‌های گرانبهای را در اختیار دانشمندان و پژوهندگان دانش قرار دهند که این نبود جز به مدد کتابداران؛ یعنی کسانی که سالیان سال محافظان مکتوبات بشری بوده و هستند. کتاب و کتابداری نیز سابقه‌های دیرینه در فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی دارد و اسنادی که در این خصوص در مرکز اسناد آستان قدس رضوی موجود است گواه بر این مدعا است. در این گزارش، به مناسبت هفته کتاب و کتابخوانی، نظری بر فعالیت کتابداری و کتابداران در این آستان مقدس می‌اندازیم.

قدیمی‌ترین اسناد مربوط به کتابداری و کتابخانه، در مرکز اسناد آستان قدس رضوی نگهداری می‌شود ...

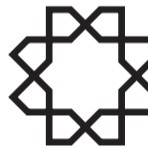

نگاهی به زندگی و زمانه سرسلسله سادات رضوی در سالروز رحلت وی سرگذشت موسی مَبْرِقَح و فرزندان

که طی ۶ قرن بعد، در مناطق گسترده‌ای از ایران، هند و بین‌النهرین ساکن شدند و از میان آن‌ها، شخصیت‌های برجسته دینی و سیاسی برخاستند؛ افرادی مانند میرسعیدعلی رضوی که طبق گزارش اسکندربیک منشی در کتاب «عالم‌آرای عباسی»، حاکم قزوین در دوره حکومت شاه تهماسب یکم صفوی بود. حسین بن محمدتقی نوری در کتابی با عنوان «البدر المشعشع فی احوال ذریة موسی المبرقع» که آن را در سال ۱۳۰۸ قمری / ۱۲۷۰ شمسی در بمبئی به چاپ رساند، شرح مفصلی درباره سلاله سادات رضوی از نسل موسی مبرقع به دست داده است.

هادی(ع) در سال ۲۵۴ قمری شرایط موسی مبرقع در عراق هم، دستخوش تغییر و نابسامانی شد. به همین دلیل، به ایران آمد و پس از حوادثی چند، در سال ۲۵۶ قمری وارد شهر قم شد و در جوار مضجع شریف عمه بزرگوار پدرش، حضرت معصومه(س) سکونت اختیار کرد و تا سال ۲۹۶ قمری که در حدود ۸۲ سالگی دار فانی را وداع گفت، ساکن قم بود. صفت «مبرقع» (برق‌پوش یا روی پوشیده) را از آن رو به موسی بن محمد(ع) داده‌اند که ابتدا با صورتی پوشانده شده وارد قم شد. به دلایلی که چندان معلوم نیست، در ابتدا برخی از اعراب ساکن قم، با سکونت وی در این شهر مخالفت کردند، اما بعد که جایگاه نسبی و معنوی وی را شناختند، از کار خود پشیمان شده و موسی مبرقع را به قم دعوت کردند.

محمدحسین نیکبخت | مطابق آنچه در منابع تاریخی آمده است، امام جواد(ع) از همسر پاکدامن و بزرگوار خود، بانو سمانه مغربیه، دو فرزند پسر داشت؛ امام هادی(ع) و موسی مشهور به «مَبْرِقَح». بیشتر وابستگان به سلسله جلیلیه سادات رضوی در ایران، از فرزندان موسی مبرقع، پسر دوم امام جواد(ع) هستند؛ امامزاده بزرگوار که مرقد وی در محله «چهل اختران» قم، مورد توجه و احترام مردم متدین این شهر قرار دارد. امروز مصادف با ۲۲ ربیع‌الثانی، سالروز درگذشت موسی مبرقع است.

ولادت در مدینه، وفات در قم

موسی مبرقع، چنان که شیخ عبدالله بحرانی در «عوامل العلوم» اشاره کرده است، در سال ۲۱۴ قمری در شهر مدینه متولد شد. او تا زمان شهادت امام جواد(ع)، یعنی حدود سال ۲۲۰ قمری در مدینه ساکن بود و ظاهراً در حدود ۶ سالگی، همراه با برادرش، امام هادی(ع) به عراق رفت و مدتی بعد، در جوانی ساکن کوفه شد. موسی ظاهراً تا زمان شهادت برادر بزرگوارش امام هادی(ع) در عراق ماند و از متون تاریخی چنین برمی‌آید که با دانشمندان آن روزگار بغداد، ارتباطاتی داشت. مشهورترین روایتی که از موسی مبرقع نقل شده، مربوط به همین ارتباط است؛ یحیی بن اکثم، قاضی مشهور بغداد که در مناظره علمی از امام جواد(ع) شکست خورده بود، برای جبران آن شکست، پرسش‌هایی را از موسی مبرقع پرسید و از وی خواست تا پاسخ آن‌ها را از امام هادی(ع) بپرسد و به وی بگوید. مطابق آنچه در برخی کتاب‌های حدیثی شیعه مانند «الاختصاص» و «تحف‌العقول» نقل شده است، «موسی مبرقع می‌گوید: خدمت برادر علی بن محمد(ع) رسیدم و پس از موعظه‌هایی که به من فرمود و سبب شد در حق آن حضرت بصیرت یافتم و ضرورت اطاعتش را شناختم، عرض کردم: قربانت شوم، این‌اکثم مسائلی را از من پرسیده که جواب دهم، حضرت تبسمی کرد و فرمود: فتوا دادی؟ عرض کردم: نه! نمی‌دانستم. فرمود: چه بود؟ عرض کردم، سؤالات او از این قرار است ...». مجموعه پاسخ‌های دقیق و عالمانه امام(ع) به این پرسش‌ها، در صحیفه‌ای به نام «جوبه یحیی بن اکثم» گردآوری و در متون روایتی شیعه حفظ شده است. با شهادت امام

شکل گرفتن سلاله سادات رضوی فرزندان و نوادگان موسی مبرقع در قم، به تدریج جمعیتی پرشمار شدند و سلسله جلیلیه سادات رضوی را در این منطقه شکل دادند. ابوسلیمان بناکتی، مورخ دوره ایلخانی در کتاب تاریخ خود می‌نویسد: «فرزندان موسی مبرقع را رضویه می‌گویند و در قم مقیم هستند». این روایتی است که مورخان دیگر از جمله «ابن‌عَبَّه» در «عمدةالطالب» و «ابن شدقم» در کتاب «تحفه الازهار» آورده‌اند. به تدریج جمعیت سادات رضوی از نسل موسی مبرقع، چنان فزونی یافت

سه نسخه از کلید را به کسانی داده‌ام که از قضا سوءسابقه هم داشته‌اند. مثلاً می‌زنم... باز هم هست... مهر ۹۵ ... تیر ۹۷... شهریور ۹۹... یعنی ۲۴ جلد کتاب را داده‌ام و پیگیر برگشتنشان نشدم، چرا خوب... رعنا و خانم رحمت‌زاده و طاهره، شماها چرا!... می‌روم صفحات بعد ... دو جلد کتاب محبوبم را با ترجمه عالی قرض داده‌ام به زن و شوهری که از هم متاثره کرده‌اند و حالا هر کدام رفته‌اند پی زندگی تازه‌شان یک گوشه دنیا... توی صفحات بعد مغزم سوت می‌کشد. می‌خوانم که

رقیحه توسلی | وسط هزار تا کار ریز و درشت یکهو یاد هم‌کلاس قدیمی‌ام می‌افتم، مریم‌جان پرتلاش. نویسنده‌ای که نخستین کتابش وقتی رفت زیر چاپ، داغ‌داغ رساند دستم. آیی که جقدر کیف دارد نویسنده‌ای کتابش را خودش هدیه بدهد به آدم. با عزت و احترام و فروتنی. هوس تجدید خاطرات می‌کنم. چاره‌ای نیست. می‌روم سمت کتاب‌هایم و قفسه به قفسه می‌گردم. اما کتاب مریم نیست که نیست. دفترچه یادداشت‌هایم را می‌جویم ... بعله! کتاب بی‌زبان را چند

خبر

تولیت آستان قدس رضوی در جمع مدیران بنیاد بهره‌وری موقوفات مطرح کرد

ضرورت توجه به رفع نیازهای کشور و مردم در عرصه تولید

تولیت آستان قدس رضوی رویکرد این آستان مقدس در عرصه تولید و اقتصاد را توجه به رفع نیازهای کشور و مردم دانست. حجت‌الاسلام والمسلمین احمد مروی در دیدار مدیران بنیاد بهره‌وری موقوفات آستان قدس رضوی با بیان آیه شریفه «لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِی أَحْسَنِ تَقْوِیمٍ» به تعبیر «احسن» در قرآن کریم اشاره کرد و گفت: عمل خداوند «احسن» است و قرآن کریم نیز انسان‌ها را به انجام عمل احسن سفارش کرده است. «عمل احسن» به معنای بافصلیت‌تر بودن یک عمل نسبت به عمل خیر دیگر است. به دنبال عمل احسن بودن به معنای عدم اکتفا به شرایط موجود و تلاش مستمر برای بهبود شرایط است. شرکت‌ها و مؤسسه‌های تولیدی وابسته به آستان قدس رضوی همواره باید به دنبال مدیریت و تولیدات احسن باشند؛ تولیداتی که به نام این دستگاه مقدس روانه بازار می‌شود باید از بهترین و بالاترین کیفیت برخوردار باشند. بر اساس گفته پیامبر اکرم(ص) که می‌فرمایند: خداوند دوست دارد اگر کسی از شما کاری انجام می‌دهد، آن را محکم و بی‌عیب انجام دهد، باید در امور تا حصول نتیجه استقامت و پایداری کرد. تلاش و کوشش باید همراه با آینده‌نگری و اتخاذ تدابیر مناسب برای حصول نتیجه مطلوب باشد.

تولیت آستان قدس رضوی افزود: یکی از تأکیدات رهبر معظم انقلاب فراهم‌آوری منابع پایدار برای آستان قدس رضوی در راستای خدمت‌رسانی هر چه مطلوب‌تر به زائران است که ما موظف هستیم با مدیریت احسن به این رهنمود معظم‌له جامعه عمل بپوشانیم. البته هر نوع فعالیت اقتصادی را در شأن آستان قدس رضوی نمی‌دانیم؛ رویکرد آستان قدس در عرصه تولید و اقتصاد باید با نگاه به رفع نیازهای کشور و مردم باشد. همچنین در فعالیت‌های اقتصادی آستان قدس باید حدود و ثغور شرعی کاملاً و با حساسیت رعایت شود و باید مراقب حفظ اعتبار اجتماعی آستان قدس بود و کسب درآمد از هر راهی قابل پذیرش نیست. حفظ موقوفات و اجرای کامل نیت واقفان نیز وظیفه ماست، هیچ یک از بخش‌های آستان قدس شرعاً و قانوناً حق ندارند موقوفات را بدون رعایت جهات شرعی و خلاف نیت واقفان صرف کنند.

همچنین در این دیدار «سیدمهدی سدید» به عنوان رئیس بنیاد بهره‌وری موقوفات آستان قدس رضوی منصوب و از تلاش‌های دکتر مالک رحمتی، قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی که پیش از این با حفظ سمت عهده‌دار این مسئولیت بود، قدردانی و تشکر شد.

پی‌نوشت
امیرالمؤمنین(ع): امانت‌داری، اساس و پایه دین است.

